

[Skytte.]

slet ikke ret mange unge landmænd, der har mindste chance for at komme i besiddelse af en sådan gård på 60 ha. På den gode jord vil den i dag koste ca. 1 mill. kr. med en udbetaling på, skal vi sige 300.000 kr. Der forslår de unge landmænds dygtighed og sparsommelighed ikke; de må tillige have en meget betydelig slump penge med hjemmefra, og det er der ikke ret mange, der kan få.

Der er heller ikke mange af den slags gårde i dag, vel mindre end 2 pct. af det samlede antal landbrug. Bliver denne brugsstørrelse almindelig, hvad jeg gerne vil tvivle på, men bliver den almindelig, vil det medføre, at det er folk uden for landbruget, som må købe gårdene; eventuelt vil aktieselskabsformen blive en praktisk nødvendighed. Det vil sige, at selvejet i landbruget forsvinder. Det ønsker det radikale venstre ikke skal ske. Vi føler os overbevist om, at selvejet er en af de væsentligste årsager til dansk landbrugs høje stade. Jeg tror, at det for samfundet, for det samlede landbrug og for dem, der skal drive jorden, vil blive et umådeligt tilbageskridt, hvis selvejet ikke længere skal være den dominerende driftsform i dansk landbrug. Derfor kan det radikale venstre ikke tiltræde, at man bevidst stiler mod de større brug, mod de store brugsstørrelser; man må i hvert fald også give andre brugsstørrelser en fair chance for at klare sig i konkurrencen, og de unge i landbruget bør stadig have en praktisk mulighed for at få deres eget landbrug at arbejde med.

Nu afhænger betydningen af sammenlægningsgrænserne i høj grad af lovgivningen på andre områder. Umiddelbart må det forekomme urimeligt, at man opretholder særfordele for de brugsstørrelser, man stiler imod ved at fastsætte de høje sammenlægningsgrænser. De mindre og mellemstore landbrug, der producerer smør, kød, flæsk, æg og fjerkræ, bør ikke være ringere stillet end de store kornproducerende brug. Fordyrelse af råstoffer er irrationelt — tænk det overført på industrien, hvilket ramaskrig ville der ikke blive fra alle i landet — og jeg mener derfor, den må høre op.

Det gælder navnlig om, at det intensivt drevne landbrug får mulighed for at opretholde sin produktion som basis for eksport

og valutaindtjening. Jeg er da helt klar over, at det i visse situationer kan være klogt ikke at forcere en produktion, som er vanskelig at afsætte. Omvendt føler jeg mig også helt overbevist om, at en konstant produktionsbegrænsning vil være økonomisk ødelæggende både for landet og for landbruget. Hvis landbruget bevidst stiler mod det, er jeg bange for, at det bliver et hensygnende erhverv, og det fortjener landbruget ikke, og det vil det radikale venstre virke imod så stærkt, det kan.

Der er sikkert en række landbrug, der ikke kan opretholdes som selvstændige enheder i fremtiden. Det kan i mange tilfælde lige så godt være en gård som et husmandsbrug. Det er nemlig ikke alene jordtilliggendet, der er afgørende for et landbrugs økonomi, det er lige så meget bygningerne og besætningens størrelse og kvalitet. Et landbrugs økonomi er først og fremmest afhængig af den, der driver det — i familiebruget af manden og konen. Det er også derfor, at ingen indtil dato har kunnet fastslå, hvilken brugsstørrelse der er den bedste eller vil blive den bedste i fremtiden.

Et af formålene med en modernisering af jordlovgivningen må være at få landbrugsstøtten overflødiggjort. Det må også være i landbrugets interesse. Erfaringen viser, og jeg siger udtrykkeligt: erfaringen viser, at det i hvert fald ikke nås ved, at jorden samles i store brug. Jeg ved godt, hvor de stærkeste krav om landbrugsstøtte er kommet fra igennem de senere år. Det er ikke fra den brugsstørrelse, som man nu — jeg vil ikke sige bevidst — stiler efter skal forsvinde.

Nedlægning og sammenlægning bør være en frivillig sag. Det er der heller ingen uenighed om. Ingen skal tvinges til at sælge, og ingen skal tvinges til at købe. Men når alligevel landbrug forsvinder, så må det være rigtigt at gennemføre den mest rationelle jordfordeling. Det vil i praksis sige, at jorden fra de nedlagte brug tillægges de bestående landejendomme, der har mest behov for den. Inden det radikale venstre kan godkende højere sammenlægningsgrænser, må vi derfor have sikkerhed for, at der kan skaffes tillægsgjord til de effektive landbrug, der har for lidt jord. Den sikreste måde at gøre det på er ved at